



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum secreta correctio debeat præcedere denunciatoinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ad veniam. & contritionem peccati se disponit: multo magis quam per opera misericordie corporalis.

salus proximum tuum? non gaudeat seipsi ante saluare. Vis ergo non alios saluare, sed per bona doctrinam malos adus celare. & scientia laudes ad hominibus quaerere. Tertio modo propter superbiam corripientis, inquantu. saliquis propria peccata pariter dicens, seipsum proximo praefert in corde suo, peccata eius austeritate diiudicans, ac si ipse esset iustus. Vnde * Aug. dicit in li. de sermone. Dominum in mote. Accusare vitia officium est bonorum uiuorum, & beneuolorum quod cum mali faciunt, alienas partes agunt. Et ideo sicut * Aug. dicit in eodem. Cogitemus cum aliquem reprehendere nos necessitas cogit, utrum tale sit uitium, quod nunquam habuimus, & tunc cogitemus nos homines esse, & habere potuisse. Vel tale quod aliquando habuimus, & iam non habemus, & tunc tangat memoriam communi fragilitas, ut illam correctionem, non odium, sed misericordia peccet. Si autem inuenerimus nos in eodem uitio esse, non obiurgemus, sed congemiscamus, & ad aequaliter conandum inuitemus. Ex his ergo patet, quod si peccator cum humilitate corripit delinquentem, non peccat, nec sibi nouam condemnationem acquirit, licet per hoc uel in conscientia fratris, uel saltem sua pro peccato proterito condemnabilem se esse ostendat. Vnde patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VI.

Utrum quis debeat a correctione cessare propter timorem, ne ille fiat deterior.

IN art. aduerte im prudentiam eorum qui impatienter ferunt bla phemias, & alia uitia filiorum, & hominorum, & experti monitiones non prodesse, sed obesse, ita ut quoties monentur, peius faciant, non tamen cessare uerbis eos arguere. Inuoluntaria peccata peccatum errata, augendo in directione eorum excessus non seruat rationis ordinem, quam charitatis praecipue exequantur.

2 Praet. Secundum * Hier. ueritas uite non est dimittenda propter scandalum: precepta autem Dei pertinent ad ueritatem uite: cu ergo correctio fraterna cadat sub praepcepto, ut dictum est, ut non sit dimittenda propter scandalum eius, qui corripitur.

3 Praet. Secundum Apo. ad Ro. 3. Non sunt facienda mala, ut ueniant bona: ergo pari ratione non sunt permittenda bona, ne ueniant mala: sed correctio fraterna est quoddam bonum, ergo non est permittenda propter timorem, ne ille, qui corripitur, fiat deterior.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, duplex est correctio delinquentis. Vna quae pertinet ad praelatos,

quae ordinatur ad bonum eorum, & habet uim coactionem. Et talis correctio non est dimittenda propter turbationem eius, quae corripit, tamen quae si propria sponte emendari non uelit, cogendus est per poenas, ut peccata dimittat: tum est, quia si incorrigibilis sit, pro hoc prouidet bono eorum, dum seruatur ordo iustitiae, & unius exemplo alii deterrentur. Vnde iudex non praetermittit ferre sententiam condemnationis in peccantem propter timorem turbationis ipsius, uel etiam amicorum eius. Alia uero est correctio fraterna, cuius finis est emendatio delinquentis, non habens coactionem, sed simplicem admonitionem. Et ideo ubi probabiliter a limat, quod peccator admonitionem non recipiat, sed ad peiora labatur, est ab homini correctione desistendum, quae ea, quae sunt ad finem, debent regulari secundum quod exigit ratio finis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod medicus quidam coactione utitur in phrenetico, quae cura eius recipere non uult: & huic assimilata correctio praelatorum, quae habet uim coactionem, non autem simplex correctio fratrum.

AD SECUNDUM dicendum, quod de correctione fratrum datur praepceptum, secundum quod est actus uirtutis. Hoc autem est in quantum quod proportionatur fini: & ideo quando est impeditiua finis, puta, cum efficitur homo deterior, iam non pertinet ad ueritatem uitae, nec cadit sub praepcepto.

AD TERTIUM dicendum, quod ea quae ordinantur ad finem, habent rationem boni ex ordine ad finem: & ideo correctio fraterna, quando est impeditiua finis, si emendationis fratris, iam non habet rationem boni. Et ideo cum praetermittitur talis correctio, non praetermittitur bonum, ne conueniat malum.

ARTICVLVS VII.

Utrum in correctione fraterna debeat ex necessitate praepcepti, admonitio secreta praecedere denuntiationem.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod in correctione fraterna non debeat ex necessitate praepcepti, admonitio secreta praecedere denuntiationem. In operibus, non charitatis praecipue debemus Deum imitari, secundum illud Ephe. 5. Estote imitatores Dei, sicut filii charissimi, & ambulate in dilectione: Deus autem interdum publice punit hominem pro peccato, nulla secreta admonitione praecedente: ergo uidetur quod non sit necessarium admonitionem secretam praecedere denuntiationem.

2 Praet. Sicut * Aug. dicit in li. contra Mendacium. Ex gestis sanctorum intelligi potest qualiter sunt praepcepta sacrae scripturae intelligenda: sed in gestis sanctorum inuenitur facta publica denuntiatione peccati occulti, nulla secreta admonitione praecedente, sicut legitur Gen. 37. quod Ioseph accusauit fratres suos apud patrem crimine pessimo. & Actum 5. dicitur, quod Petrus Ananiam & Sapphiram occulte defraudantes de praetio agri, publice denuntiauit, nulla secreta admonitione praemissa. Ipse etiam Dominus non legitur se

Super questio trigesima septima articulum septimum.

IN art. 7. dubium Clericorum occurrit, An teneantur deauiare non sibi sibi proditionem, uel occisionem, rapina &c. praeparatam, propter periculum irregularitatis: quoniam ad occisionem, proditionem proceditur. Et est ratio dubii, quia ad praepcepta charitatis quilibet tenetur, & tamen nullus tenet ad id, quod inhabile eum reddit ad executionem sui officii. Constat autem, quod secundum ius canonicum, non nisi in causa propria licet clericis absque nota irregularitatis, causam sanguinis coram iudice proponere, cum protestatione expressa &c. ut patet in 6. de homicidio, c. Praelatis.

Ad hoc de quod ius naturae, diuinum, & Ecclesiae, ita se habent, quod sicut gratia perficit naturam, & non destruit illam ita ius Ecclesiasticum perficit ius diuinum, & non destruit illud. Et propterea sicut nullum praepceptum

4. di. 19. q. 2. art. 3. q. 1. ad 1. & quolib. 11. art. 13.

In li. de mendacio, ca. 15. ante medium, tom 4.

ptum diuinum est
 contra praecepta iur-
 is naturae: ita nul-
 lum praeceptum Ec-
 clesiae est contra pra-
 ceptum iuris diuini.
 Cum autem tam ra-
 tionalis natura, quam
 charitatis lex man-
 det, vt periculo non
 solum reipublicae,
 sed cuiuscumque pro-
 ximi, si possimus,
 subueniamus, & in
 calu parate prodi-
 tionis, homicidij, ra-
 pine, aut huiusmo-
 di solo verbo mani-
 festatio possimus
 consulere: periculo
 proximi, consequens
 est, vt nulla Ecclesiae
 lex intelligatur man-
 dare oppositum.
 Quamuis enim ec-
 clesiastica lex aliquid
 prohibeat clericis,
 quod alias licite fieri
 posset, nunquam
 tamen prohibet eisdem,
 aut aliis, ad
 quod alias tenentur.
 Vnde & in propo-
 sito, Ecclesiae praelatis
 habentibus iurisdic-
 tionem temporalem,
 quia tenentur ad
 iustitiam vindictam,
 etiam in cau-
 sa sanguinis, nulla ir-
 regularitas imminet,
 si exorto homicidio
 committat iudici suo,
 vt veritate comper-
 ta, iustitiam faciat,
 vt patet extra in capi-
 tulo, Episcopus, Ne
 clericus, vel monachi
 se im. &c. In propo-
 sito ergo cum casus
 accidit, quo sacer-
 dos non potest aliter
 succurrere periculo
 proximi, nisi
 reuelando prepara-
 tionem, & prepara-
 tionem non debet dice-
 re, Captiuus talem,
 &c. sed, Caueatis a
 tali, & praemitat ex-
 pressam protestatio-
 nem, quod solum
 cautelam proximi in-
 tendit, vt conformet
 se canoni si iudici
 reuelat, aduer-
 satque diligenter, &
 discernat necessita-
 tem reuelandi per-
 sonam. Nam si ad
 euitandum pericu-
 lum sufficit reuelare
 preparationem, sed
 princeps postmodum
 vult extorquere reue-
 latione personae, non
 debet clericus per-
 sonam manifestare.
 Cessat enim tunc ra-
 tio reuelandi, quae
 ipsum obligabat. Et
 per haec patet solu-
 tio obiectionum. Ca-
 nones enim prohi-

creto admonuisse Iudam, anteq̄
 eū denuntiaret: nō ergo est de
 necessitate p̄cepti, ut secreta admo-
 nitione p̄cedat publicā denuntiationē.
 ¶ 3 Præ. Accusatio est grauior, q̄
 denuntiatio: sed ad publicā accu-
 sationē p̄t aliquis accedere, nul-
 la admonitione secreta p̄cedē-
 te. Determinatur. n. in Decretali,
 q̄ accusationem debet p̄cedere
 inscriptione: ergo uidetur q̄ non
 sit de necessitate p̄cepti, q̄ se-
 creta admonitio p̄cedat publi-
 cam denuntiationem.
 ¶ 4 Præ. Non uidetur esse proba-
 bile, q̄ ea quae sunt in cōmuni cō-
 suetudine religiosorum, sint cōn-
 tra praecepta Christi: sed cōsue-
 tū est in religionibus, q̄ in capitu-
 lis aliqui proclamantur de culpis,
 nulla secreta admonitione p̄-
 missa: ergo uidetur quod hoc nō
 sit de necessitate p̄cepti.
 ¶ 5 Præ. Religiosi tenentur suis pla-
 tis obedire: sed quandoq̄, p̄lari
 p̄cipiunt uel communiter om-
 nibus, uel alicui specialiter, ut si
 quid scit corrigendum, ei dicat:
 ergo uidetur q̄ eis teneantur dice-
 re etiam ante secreta admonitio-
 nem: non ergo est de necessitate
 p̄cepti, ut secreta admonitio p̄-
 cedat publicā denuntiationem.
 SED CONTRA est, qd̄ * Aug. di-
 cit in li. de uerbis Domini, expo-
 nens illud. Corripe ipsum inter te
 & ipsum solū. Studens correctio-
 ni, parcens pudori. Forte. n. p̄e ue-
 recundia incipit defendere pecca-
 tum suum, & quem uis facere me-
 liorem, facis peiorem: sed ad hoc
 tenemur per p̄ceptum charita-
 tis, ut caueamus, ne frater dete-
 rior efficiatur: ergo ordo corre-
 ctionis fraternae cadit sub p̄cepto.
 RESPON. dicendū, q̄ circa publi-
 cam denuntiationem peccato-
 rum distinguendū est. Aut. n. pec-
 cata sunt publica, aut sunt occul-
 ta. Si quidem sint publica, non est
 tm̄ adhibendum remedium ei, q̄
 peccauit, ut melior fiat, sed etiam
 aliis, in quorum notitiam deuenit,
 ut non scandalizentur. Et iō
 talia peccata sunt publice arguen-
 da, s̄m̄ illud Apo. i. ad Tim. 5. Pec-
 cantes coram omnib. argue, ut &
 ceteri timorem habeant. Quod
 intelligitur de peccatis publicis,
 vt * Aug. dicit in li. de uerbis Do-
 mini. Si uero sint peccata occulta,
 sic uidetur habere locum, quod
 Dominus dicit. Si peccauerit in
 te frater tuus. Quando enim te of-
 fendit publice coram aliis, iā non
 solū in te peccat, sed etiā in alios,
 quos turbat, sed quia etiam in oc-
 cultis peccatis p̄t parari proxi-
 morum offensa, iō adhuc uide-

tur distinguendum esse. Quaedā
 enim peccata occulta sunt, q̄ sūt
 in nocentum proximorum
 uel corporale, uel spirituale, pu-
 ta, si aliquis occulte tractet, quo-
 modo ciuitas tradatur hostibus,
 uel si haereticus priuatum homi-
 nes a fide auertat. Et quia ille, q̄
 sic occulte peccat, non solum in
 te peccat, sed et in alios, oportet
 statim procedere ad denuntiationē,
 ut h̄mōi nocentū ipeditur.
 G solum uult in malum peccantis
 & eius in quem peccatur, uel quia
 a peccante solum laeditur, uel sal-
 tem ex sola notitia: & tūc ad hoc
 solum tendendū est, ut frater pec-
 canti subueniatur. Et sic uel
 eius corporaliter sanitate egro-
 contet, si p̄t sine alicuius mem-
 bri abscissione: si autē nō p̄t, ab-
 scindit mēbrū minus necessariū
 ut uita totius cōseruetur: ita et
 le, qui studet emendationi fratris
 dēt, si p̄t, sic emendare fratrem.
 H quantum ad conscientiam, ut fa-
 ma eius cōseruetur, quae quidē
 est utilis. Primō quidē & ipi pec-
 canti non solum in temporalib.
 in quib. quātum ad multa homo
 patitur detrimentū amissa fama,
 sed etiam quantum ad spiritualia
 quia praeterea in famia multi
 peccato retrahuntur. Vnde q̄n sic
 infamatos conspiciunt, in rege-
 te peccant. Vnde * Hieron. dicit.
 Corripendus est seorsum frater,
 ne si semel pudorem, uel uerecū-
 diam amiserit, permaneat in pec-
 cato. Secundo dēt cōseruari fama
 fratris peccantis, tum q̄a vno
 infamato, alii infamant, s̄m̄ illud
 Aug. in epist. ad plebē Hipponen-
 sem. Cū de aliquib. q̄ sacū nomē
 profitent aliqd̄ criminis uel falsi
 sonuerit, uel veri patuerit, infamā-
 fatagunt, ambiunt, ut de omnib.
 hoc credatur: tum et, quia ex pec-
 cato unius publicato, alii pronoc-
 cantur ad peccandum. Sed quia
 conscientia praescenda est fama,
 uoluit Dominus ut saltem cum
 dispendio fama, fratris conscia
 p̄ publicā denuntiationē a p̄o li-
 beret. Vñ patet, q̄ p̄t esse de neces-
 sitate p̄cepti, q̄ secreta admoni-
 tio publicā denuntiationē p̄cedat.
 AD PRIMVM ergo dicendū, q̄
 oīa occulta sūt Deo nota. Et hoc
 modo se habēt occulta p̄cā ad iudiciū
 diuinū, sicut publica ad iudiciū
 humanū. Et tñ plerūque De peccato-
 res quasi secreta admonitio-
 ne arguit interius inspirado, uel
 uigilati, uel dormienti, s̄m̄ illud

Sc. 16. inter
1. & med.
10.

Serm. 16. a
med. to. 10.

itione, quia non peccat frater in te tantum. Hec enim verba dicuntur respondendo ad argumentum de accusatione quia accusatio solit propter periculum, seu malum multitudine est necessaria, vt inferius patet.

In eodem articulo in responsione ad quintum dubium occurrit. An cum proceditur per viam denunciationis, possit praelatus precipere, aut inquirere. Et est ratio dubii, quia inquisitio est alia via procedendi, quam denuncatio, & habent diuersos fines. Nam illa ad bonum peccatoris, hac ad bonum commune ordinatur. In oppositum autem est, quod auctor hic excipit, quando per aliqua indicia manifestantur.

Ad hoc dicit, quod inquisitio, proprie loquendo, non habet locum in processu per denunciationem: quoniam inquisitionem precipere debet infamia, ita quod etiam si duo, vel plures iurec vidisse se aliquem commisisse crimen aliquod, & nulla adest infamia, non est propterea inquirendum, vt in capitulo Inquisitionis, extra de accusationibus, dicitur. Sed nec est puniendus iudicialiter, nisi fraterna correctione premissa processum sit per denunciationis viam, vt predictum est.

Præcipere autem potest praelatus subditis indicis per testes, cum per denunciationem proceditur de veritate dicenda, sicut in iudicium potest exigere. Excepit igitur auctoris littera non restringitur ad eum, qui proceditur per denunciationem, sed in communem loquitur ad perfectionem doctrine, quæ obligat præceptum prelati, ut patet ex eo quod dicitur, puta, per infamiam. Cõstat namque infamia ad formam pertinere inquisitionis.

Ad quintum dicendum, quod plato non est obediendum contra præceptum Dñi, secundum illud Act. 5. Obediendum est Deo magis, quam hominibus. Et ideo quoniam praelatus precipit, ut sibi dicatur quod quis sciuerit corrigendum, intelligendum est præceptum sane, saluo ordine fraternel correctionis, siue præceptum fiat communiter ad omnes, siue ad aliquem specialiter. Sed si praelatus expresse præciperet contra hunc ordinem a Domino institutum, & ipse peccaret præcipiens, & ei obediens, quali contra præceptum Domini agens: unde non esset ei obediendum, quia praelatus non est iudex iudiciorum occultorum, sed solus Deus. Vñ non habet potestatem precipiendi aliquid super occultis, nisi in quantum per aliqua indicia manifestantur, puta, per infamiam, vel per aliquas suspiciones, in quibus casibus potest praelatus precipere eodem modo, sicut & iudex secularis, vel ecclesiasticus potest exigere iuramentum de veritate dicenda.

Super quo fr. rigesimertia articulum discussum. In ar. 8. aduerte, quod duplex remedium

ARTICVLVS VIII. Vtrum testium inductio debeat precedere publicam denuntiationem.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod testium inductio non debeat precedere publicam denuntiationem. Peccata enim occulta non sunt aliis manifesta, quia sic homo magis est peccator criminis, quam corrector, frater, ut Aug. dicit: sed ille qui inducit testes, peccatum fratris alii manifestat, ergo in peccatis occultis non debet testium inductio precedere publicam denuntiationem.

¶ 2. Præter Homo debet diligere proximum, sicut seipsum: sed nullus ad suum peccatum occultum inducit testes: ergo neque ad peccatum fratris debet inducere.

¶ 3. Præter Testes inducuntur ad aliquid probandum: sed in occultis non potest fieri probatio per testes: ergo frustra homines testes inducuntur.

¶ 4. Præter Aug. dicit in regula, quod prius propositum debet ostendi, quam testibus: sed ostendere propositum, vel praelato, est dicere Ecclesie: non ergo testium inductio debet precedere publicam denuntiationem.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Mat. 18. Adhibe tecum unum, vel duos, ut in ore duorum &c.

RESPON. Dicendum, quod de uno extremo ad aliud extremum conuenienter transitur per medium. In correctione autem fraternali Dominus uoluit, quod principium esset occultum, dum frater corripere fratrem inter se, & ipsum solum. Finem autem uoluit esse publicum, ut scilicet Ecclesie denuntiaretur. Et ideo conuenienter in medio ponitur testium inductio, ut primo paucis indicetur peccatum fratris, qui possunt prodesse, & non obesse, ut saltem sic sine multitudinis infamia emendetur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quidam sic intellexerunt ordinem fraternali correctionis esse seruandum, ut primo frater sit in secreto corripiendus, etiam si audierit, bene quod si aut non audierit, si peccatum sit omnino occultum, dicebatur non esse ulterius procedendum. Si autem incipit iam ad notitiam plurium deuenire aliquibus indicibus, debet ulterius procedi: secundum quod Dominus mandat. Sed hoc est contra id quod Aug. dicit in regula, quod peccatum fratris non debet occultari, ne putrefcat in corde. Et ideo aliter dicendum est, quod post ad monitionem secretam semel, vel pluries factam, quam diu spes probabiliter habetur de cor-

contra peccatum, in quantum nocet ipsi peccati, statum est. Primum consumabile a quocunque, & est secreta monitio: secundum consumabile a solo praelato, & est medicinalis punitione propter ipsum sanandum, ut vel coactus poena emendetur. Et primo peruenit ad ultimum per medium, testium, scilicet adhibitionem, ut in littera dicitur. Et hinc habes affirmatam supradictam inter preceptum de correctione fraternali danti culibet, & de correctione praelati ad emendationem ipsius fratris.

In eodem articulo in responsione ad primum, dubium ex Duran. in prædicta questione stimulat. Videtur enim, sequi opinionem, quia auctor hoc reprobatur quod ad hoc, quod crimine fratris existeret occultum, non sunt adhibendi testes, si actus iteretur, ut conuincatur: quia non debemus esse alienæ uitæ exploratores, secundum Aug. & quia magis est secundum charitatem in tali casu reuelare ei, qui potest impedire iterationem actus, quam permittere & asserere testes. Et ad auctoritatem Augustini in regula dicit, quod non uideatur loqui de eo, quod est crimen secundum se, sed de casu criminis. scilicet fixio ne oculi. Nec dicit ad hoc explorandum testes induci: sed si forte aliqui sint presentes, dum non aduertunt, inducendi sunt ut aduertant.

Ad hoc dicitur, quod mirum est de isto homine, & præceptum Domini, Matth. 18. & uerba Augustini in regula non aduertente. Augustinus enim expresse in regula, & de quo libet se loqui faretur, cum dicit. Et hoc quod dixi de oculo non fingendo, etiam in ceteris inueniendis, prohibedis, indicandis, conuincendis, iudicandisque peccatis, diligenter, & fideliter obseruetur: & testibus demonstrandum si post admonitionem ipsi fecerit, ut duorum, uel trium possit ore conuinci, expresse dicit. Quid clari? Unde dicitur.

3. dist. 19. q. 2. art. 3. q. 2. Et quod in ar. 12. & 13.

De ver. do. Serm. 16. aliquantulum a medio, romano 10.

In regula. 6. 23. to. 11.

In 3. regula, c. 23. que incipit, Ante oia fratres charissimi & com. 1.